

Identitás

A modern zsidóság történetének alapvető vetülete az olykor fokozatosan és békésen, máskor drámai tempóban és jelentős dilemmák hatása alatt alakuló identitások története. A 19–20. századi Magyarországon az akkulturáció és a vele járó szekularizáció természetes dinamikája révén a polgárosodó zsidók önazonossága – a többségi társadalom politikai és kulturális elitje által elvárt alkalmazkodás kényszerének nyomásától függetlenül is – nemzedékről nemzedékre képlékenyebbé vált.

Az integráció csábítása elleni reakcióként formálódó ortodox közösségek tagjainak zsidó identitása sem volt olyan homogén és repedésmentes, mint amilyennek azt külső szemlélők vélhették. Egyrészt mert az ortodoxia mérsékelt szárnya szintén az akkulturáció útjára lépett, másrészt mivel az ideológiai és társadalmi elzárkózásnak is számtalan – az önazonosság megannyi változatával járó – fokozata alakult ki.

Az emancipáció és asszimiláció korának Magyarországon számosan voltak, akik számára „zsidóságuk” mibenléte és megélése kételyekkel teli dilemmává, olykor marcangoló kérdéssé vált. És bár jóval többen voltak olyanok – és nemcsak az északkeleti ultraortodox közösségekben, de a neológ (kis) polgárság körében egyaránt –, akik látszólag nem tépelődtek zsidó mivoltukon, cselekedeteik az ő esetükben is utalhatnak zsidó önképük változására.

A Targum 5. számában olyan tanulmányokat adunk közre, amelyek egyes személyek életútjának, közéleti tevékenységének, vagy családi generációk sorának fókuszán keresztül vizsgálják a zsidó önazonosságot és annak változásait, valamint a határkijelöléseket, a lojalitásokat, illetve a csoportidentitás összetett kérdéseit.

Bányai Viktória – Konrád Miklós